

A NÉP BARÁTJA.

—oooo—

MÉG CSAK EGY FÉLÉV
AZ ÉLET.

Irta:
SZENT-IVÁNYI SÁNDOR.

—oooo—

A DÁVID FERENC EGYLET NÉPIES KIADVÁNYA.

2.

CLUJ-KOLOZSVÁR
NYOMATOTT A „CORVIN“ KÖNYVNYOMDÁBAN
1928.

A NÉP BARÁTJA.

—oooo—

MÉG CSAK EGY FÉLÉV
AZ ÉLET.

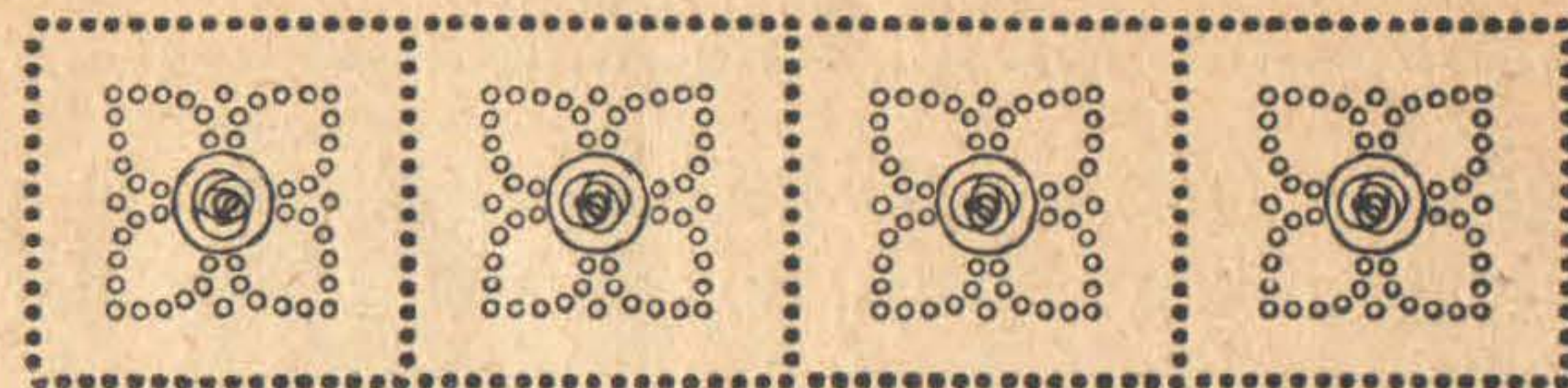
Irta:
SZENT-IVÁNYI SÁNDOR.

—oooo—

A DÁVID FERENC EGYLET NÉPIES KIADVÁNYA.

2.

CLUJ-KOLOZSVÁR
NYOMATOTT A „CORVIN” KÖNYVNYOMDÁBAN
1928.

I. FEJEZET.

Bódult, mély álomból ébredt Balogh István. Az izzadtság előntötte minden tagját, s valami nagy, lenyugozó erőtlenség uralkodott egész testén. Ébredező öntudata halk beszélgetést fogott fel, mely mellőle jött valahonnan, de amelynek szavait nem tudta megérteni. Bágyadtan felerőltette nehéz szempilláit, csak annyira, hogy alóluk ki tudjon leselkedni egy kicsit. Először semmit sem látott, azután, hogy a szeme hozzászokott valamicskét a világossághoz, fehérköpenyes, szemüveges orvosokat pillantott meg maga mellett. Az egyik, öregebb, sűrű szemöldökű férfi volt, mellette egy fiatalabb, jóképű ember magyarázott valamit.

— A lázlista? — kérdezte az öregebb.

— Állandóan hőemelkedés, még pedig ma-

gas. — Felelte a fiatalabb. — Különben is a Röntgen-kép mutatja, hogy a jobb szárny már teljesen elvizenyősödött, s a balszárny is erősen meg van támadva.

— Megbirna egy műtétet?

— Kétlem, Méltóságos uram, a szive is nagyon gyenge. Oxigénnel ugyan próbálkoztunk, de...

— Nincs remény, mi? Persze, elhanyagolt tuberculosis, végső stádium.

— Pár hónapig még elhuzza, s hátha addig megerősödnék a szive annyira, hogy egy műtétet kiállhatna...?

— Legfeljebb egy fél éve van hátra... s ilyenkor a sziv nem szokott csodákat művelni. Hanem hát majd meglátjuk.

S a két orvos beszélgetve tovább haladt. Azt hitték, a páciens alszik. Ám Balogh István nem aludt már. Minden csepp vére a fejébe tódult, a szive lázasan dobogott, s életre rémült agyában csak ez a pár szó dübörgött észvesztően: „Legfeljebb egy fél éve van hátra!”

Két éve feküdt már a szanatóriumban, tudta jól, hogy nagy beteg, de sohasem hitte volna, hogy ennyire rosszabbodják a dolog. „Legfeljebb egy fél éve van hátra!” Irgalmas Isten, hát lehetséges lenne, hogy ő, Balogh István, a Boldogfalvi Balogh család utolsó sarja, annyi szép reménynek letéteményese, a Zilahy Blanka vőlegénye csakugy kimuljék a világból, mint akármelyik földi féreg, akinek nincs prédikátuma, nincs történelme, nincs bájos, finom, előkelő, szép menyasszonya, s akit nem vesznek körül drága doktorok, hogy a lélekzetét is lessék, ha egészséges-e? Legfeljebb egy fél éve van hátra!... Ez a test, amely annyi leánynak, asszonynak volt gyönyörűsége, ezek a szemek, melyben állítólag menyországokat fedeztek fel, ez a dobogó sziv, mely úgy tudott lelkesedni, égni, szeretni... hogy ez a test megmerevedjék, ezek a szemek meghomályosodjanak, s az a tüzes sziv megszünjék dobogni? Lehetséges-e? Ó, lehetséges-e?

Nem tudott megbékülni a gondolattal, hogy legyen egy óra, mikor Balogh István megszűnik lenni.

S ha még nem mondták volna meg az időt is. Ha azt mondták volna: „Ó, még élélhetsz sokáig, ha jól vigyázol magadra“. Ha adtak volna valami reményt . . . Mit bánta volna, ha hirtelen, váratlanul egyszer csak elszenderül . . . hiszen mindenkit érhet baleset: elüthet egy autó, elgázolhat a vonat, leeshetsz valamelyik szakadékba, vagy megmérgezhet egy gomba, amit ebédre jóízűen elfogyasztottál . . . De így? Hogy pontosan megmondják: „Legfeljebb még egy félévig . . .“ Ó, ez örjítő valami . . .

A szanatórium többi betege már régen kint sétált a friss tavaszi napsütésben, de ő még mindig ágyában hevert tusakodva. Az ápolónő többször megszólította, kelljen fel már s sétáljon egyet ő is, mint a többiek. Nem szabad elhagynia magát. A sok nőgátásra aztán mégis csak felöltözött ő is s

lement a szanatórium parkjába. Utálta azt a helyet. Minden olyan sablonos, még a fenyőfák is, amelyeket kertész ültetett s a virágok is, mintha azok is tüdőbetegek lennének, páciensek, olyan bágyadtak és szintelenek.

Leült rendes helyére a karszékbe s az ápolónő becsomagolta.

Kábultan próbált gondolkozni. Ha már meg kell halnia . . . Ó, szinte lehetetlen! De ha csakugyan úgy volna . . . akkor kell valamit tennie. Nem várhatja meg tunyán, védekezés nélkül, folytonos remegés között, míg a halál összeszorítja csontkezét a torján . . . Vad élnivágyás ágaskodott fe! benne! De ha nem lehet, hát legalább haljunk meg szépen. Tervek kergették egymást a fejében. Először arra gondolt, hogy kiszökik a szanatóriumból, beleveszi magát valamelyik éjjeli lokálba, részegre issza magát s aztán . . . aztán egy golyót . . . oda, a szive közepébe, mely még arra sem jó, hogy legalább egy műtéthez segítse, a reménynek egy utolsó

megcsillanásával. Ám sohasem szerette az italt annyira, hogy be tudott volna rugni tőle. S aztán ugy emlegessék-e, mint egy részeg disznót, aki ott halt meg a mocsárban, borgőzös fővel, öntudatlanul? Nem. Ez nem jó terv. Valami mást kell tennie. Villámlás erejével egy gondolat szökött az agyába. Hazamenni! Haza Boldogfalvára, meglátni még egyszer a menyasszonyát, megcsókolni még egyszer az ajkát, elbucsuzni az ősi birtoktól, istenhozzádót mondani gyermekora játszóhelyének, apja, nagyatyja házának s aztán szépen, békésen elszunnyadni, az ősi birtok utolsó gazdája... visszajött meghalni...

Ez az, ezt fogja tenni. Lázasan látott neki terve keresztülvitelének. Megszámolta a pénzét, épp elég hazáig. Kibontakozott takaróiból, csak a téli kabátját tartotta meg, az jó lesz az uton s aztán egy óvatlan pillanatban eloldalgott a veteményes kert felé. Szerencséje volt, a veteményes üres volt,

senki sem dolgozott benne. Végigment a murok- és a hagymaágyások között, s mire ereje cserbenhagyta volna, kilépett a kis hátsó kapun az utcára. Neki támaszkodott a kerítésnek. A menekülés izgalma kimerítette. De nem szabad most pihenni, észrevehetik, visszavihetik s ó, jaj, most nem akart már visszamenni a komoly, nehézszagú kórterembe, a tudós orvosok közé, akik olyan jól tudják, hogy ő neki már csak félév az élet! Összeszedte minden erejét s valahogy elvándorolt a legközelebbi főutcaig. Oda intett egy arra haladó fiáknak s belevágta magát.

— A vasutra!

II. FEJEZET.

Éjfél is el volt múlva már, mikor a vicinális megérkezett Boldogfalvára. Balogh István fáradtan kászolódott le a hitvány kupéból,

amely agyonrázta, kemény ülésével össze-
törte amugy is gyöngé testét. Hja! mikor
még egészséges volt, szép sárga hajtókosci
szokta várni itt az állomáson, vagy pláne
bent a városban, ahol a rendes vonatot fel
kellett cserélni a vicinálissal. Miért is nem
sürgönyözte meg, hogy jön?! De hát ugy
szaladt, ugy menekült a szanatóriumból,
semmi más gondja nem volt, mint hogy
minél messzebb kerüljön attól a kegyetlen
helytől, ahol kimondták rá a halálos ítéletet:
„Legfeljebb még egy fél éve van“.

Az állomáson nem volt senki, az álmos
bakter is behuzódott az állomás-épületbe,
mihelyt a vonat tovább indult. Balogh István
egyedül maradt. Körülnézett a hold fényénél,
amely ezen az estén kivételesen tisztán ragyo-
gott be mindent, fát, bokrot, követ. Jó fél-
óránnyira volt a falu az állomástól, de hát
nem volt egyebet mit tenni, ha csak nem
akart a fülledt, áporodott levegőjü bakter-
házban aludni. Elindult hát az uton a falu

felé. Az idő meglehetősen hűvös volt, a
tavasz fésző hevülete még nem tudta felme-
legíteni a levegőt. Balogh István összehuzta
nyakán a télikabátját. A vonaton vért köpött,
jó lesz vigyázni, nehogy hamarabb érje utól
a kaszás, mint tervét megvalósíthatta volna.
Egyébként a friss levegő még jót tett neki.
Felfrissítette, láztól égő homlokát lehűsítette,
s új erőt kölcsönzött fáradt tagjainak. Sok-
kal hamarabb ért be a faluba, mint gon-
dolta volna. Gondolatai ugy elfoglalták, hogy
mire észrevette magát, már bent járt a falu
első házai között. De most hová, merre?
Ősi kuriájában senki sem lakott, kulcsa a
papnál volt, aki távollétében az egész birto-
kot is gondozta helyette. Megállott egy pilla-
natra, hogy gondolkozzék. Szétnézett a falu
egyszerü, de szép, fehérre meszelt házai felett.
Csendes volt a falu, még a kutyák is alud-
tak már, elvéte vakkantott egyet-egyet vala-
melyik, ha álmában nyöszörögve megfordult
a másik oldalára. Hirtelen azonban távoli

zörgés támadt, mely egyre erősödött. Valami szekér jött arrafelé, nemsokára láthatóvá vált a viharlámpa, mely elől a kóberhez volt erősítve. Utazó csizmadiák lehettek, akik valami vásárra voltak igyekezőben. Balogh Istvának egy gondolat ötlött az agyába. A szekér Keményfalva felé robogott, s Keményfalván lakott Zilahy Blanka. Nem gondolkozott sokáig, amint közelébe ért a szekér, eléjeszaladt, s kitárt karokkal intett, hogy álljanak meg. A kocsis megrántotta a gyeplőt, s a lovak tüszkölve, kapaszkodva álltak meg pár lépésnyire Istvántól. Körül a kutyák mindenütt felriadtak, vad ugatással rágták a kerítések alját.

— Hej, mi az ott — kiáltott le a kocsis, szép, nagy bajszu székel, — tán csak nincs zár alatt a falu?

Balogh István közelebb ment hozzá, s a zsebében kotorászva összeszedte megmaradt pár pénzdarabját. Jobban beszél az, mint száz kérés, rimánkodás.

— Keményfalva felé mennek ugy-e? — kérdezte a kocsistói.

— Arra mi, arra megyünk, — felelte az, gyanusan végigméretegetve Istvánt.

— Nem vinne-é el engem odáig, hiszen csak egy hajítás ide, de én fáradt vagyok nagyon.

S azzal feléje nyujtotta a markában összegyűjtött pénzdarabokat.

— Hásze, ha csak ez az egész, jöjjön fel ide a bakra mellém, a többiek ugyis mind alusznak bent, a kóber alatt. De ne nyujtogassa nekem azt a pénzt, mer még elveszem!

Hanem azért nem vette el. Jómódu székelgy gazda lehetett, aki megvette az árát annak, aminek illett; ilyen fajta szivességekért azonban átallotta volna elfogadni valamit. Nem lesz az a szekér nehezebb ezzel az egygyel, különösen, hogy olyan rossz bőrben van a szegény. Bizony csak hálni jár belé a lélek.

Rövid volt az ut, jó két lova volt a gaz-

dának, tiz percbe sem került, s már feltűn-
deztek a Zilahy kastély magas jegenyefái.
A falu innenső végén volt, építői még a bol-
dog béke éveiben építették. Szolgabíró lehe-
tett valamelyik ős, nem félt a rablóktól,
azért nem huzódott be a faluba védelemért.
Aztán jött a világháboru s akkor már nem
bánták volna, ha egy kissé demokratiku-
sabban közelebb lehettek volna a község-
házához, de akkor már késő volt. Jó han-
gos kutyákat tartottak hát, s puska volt mindig
a kéznél, amíg csak a világégés le nem zajlott.

— Itt álljon meg, legyen szives. — Kérte
István a gazdát, s amint a lovak megálltak,
lelépett a szekérről.

— Hát ha már pénzt nem akar elfogadni,
fogadja el a köszönetemet, — mondta, s ke-
zet nyujtott. — Tartsa meg az Isten.

— Köszönöm, engem már csak valahogy
megtart, de jól vigyázzon az ur is, hogy
tartsa meg az Isten, mer erősen cigány
bőrben van, sértésként ne vegye ...

Balogh István kelletlenül vont vállat. Hát
már ez is? . . . Azzal megemelte a kalapját
átlépett az országutról a kastélyhoz vezető
utra. A gazda fejcsóválva nézett utána, de
aztán megcsapkodta a lovait s tovadübörgött
a szekérével. Jókora park vette körül a kas-
télyt, s a sűrű fák között István alig találta
az utat. Lélektelenül ment a nagy fák alatt,
valami nagyon a mellére feküdt, nem tudta
mi az, a tüdeje-e újra, vagy a kiismerhetetlen
sötét ösztönös félelme?

Még el sem hangzott a szekér egyre tá-
volodó zörgése, mikor valami új hang ütötte
meg a fülét. Zenei hangok voltak, de valami
olyan szerszámokkal fujva, ütve és huzva,
amilyenek ő eddig nem hallotta mását.
Megdöbbenve állott meg egy pillanatra. Vaj-
jon nem csak a láz játszát vele rémmeséket?
De nem, a zaj, vagy zene egyre erősebben
hangzott, lehetetlen volt, hogy hallucináció
legyen. Meggyorsította lépteit. A fákon keresz-
tül világosság csillant feléje, tehát ébren vol-

tak a kastélyban. Elhagyta a fákat s kiért a tágas udvarra, hol a fölépcső volt, földszintjének minden ablaka fényárban uszott. Oldalt nagy nyitott veranda terpeszkedett, a szobából kivezető ajtó tárva-nyitva volt s kiömlött rajta a zaj, zene és vidám kurjontgatások szines zagyvaléka. István megdöbbenve állott meg. Ebben a kastélyban már régóta nem volt vigasság; mióta a ház ura meghalt, s a kastély urnője özvegyen maradt, azóta itt nem mulattak. S azonkívül a menyasszonya még nem régen is azt irta a levelében, hogy úgy élnek ketten, az édesanyjával, mint valami apácák, visszavonulva és csendesen.

Odalopakodott a verandához és beleselkedett a felfutó vadszőlő indái között. Furcsa látvány tárult eléje. A zongoránál a gyászoló özvegy ült, de egyáltalán nem látszott gyászolni. Vad, erős ütemű melódiát játszott, az afrikai négerek tam-tamos, monoton zenéjére emlékeztetett a dallam, s a zongora hur-

jaira rárakott kulcsok, villák, kanalak zörögve, csörögve ugrándoztak, pokoli harmóniát teremtvé. Mellette valami ismeretlen, divatos ruháju ur játszott egy hegedűn, de az sem olyan volt, mint a rendes hegedűk szoktak lenni; tölcsér volt erősítve az oldalára s a hegedű úgy bűgött tőle, mint egy duda. Tovább ismét két ur állott, egyiknek a kezében réztányér, másiknak dob, s ütötték a takust mindketten valami fakanállal. A zongora körül fel voltak szedve a szőnyegek s a parketten három vagy négy pár táncolt, jobban mondva ugrált a zene ütemeire. Mindnyájan, a zenélők is, meg a táncolók is, valami hihetetlenül groteszk látványt nyujtottak, minden tagjuk rángatódzott, csavargott, vonaglott a zene ütemeire.

Balogh István megkövülten állott a veranda oszlopához dőlve. Nem tudta, ébren van-e, vagy álmodik! Mintha Szent Vitus láza szállta volna meg az egész társaságot ott bent a szobában, úgy néztek ki s Istvánnak megfordult

a fejében hirtelen, hogy talán orvosért kellene szaladni. Hirtelen azonban eszébe ötlött, hogy olvasott ő valami új, modern táncról, még a szanatóriumban valamelyik lapból, melyet a kaliforniai zugkocsmák részeg néger munkásaitól sajátított el a civilizált Európa. Most emlékezett a nevére is, Csárilsztonnak hívták. Bizonyára ez kellett, hogy legyen, amit ott bent a szobában műveltek.

Valami kellemetlenül hideg, kiábrándító érzés szaladt végig az István szívében. Szeme megbűvölve tapadt oda az egyik táncosnő alakjára. Hát ez lenne az ő menyasszonya a finom, művelt, előkelő Zilahy Blanka? — megdörzsölte a szemeit. Sajnos azonban, nem tévedett. Az az ugráló, rángatózó, vonaglós nő ott a parketten, az Zilahy Blanka volt.

Egy dübörgő fináléval véget ért a zene, megállottak a párok s vadul tapsoltak folytatásért. Mindenki lihegett, izzadott, de azért mindenik táncolni akart még. Ám megjelent a cselédség s tálcán frissítőket hordott körül,

le kellett tenni a tánc folytatásáról. A párok letelepedtek körül a szobában, ahol épen helyet találtak, az egyik azonban, egy férfi és egy nő, kezükben frissítővel, kiléptek a verandára. István riadva ismert Blankára a hölgyben. Még jobban a mély homályba huzódott, melyet a veranda és a ház összeszögellése alkotott. Elnézte azt az imádott arcot, mely máskor a megfontoltság, fenkölt büszkeség és hideg nyugalom vonásait viselte magán. Most felhevülten, mély árnyékkal a szemei alatt, inkább emlékeztetett valami fővárosi parketttáncosnőre, mint a büszke Zilahy család nemes sarjára.

Blanka és az ismeretlen fiatalember intim suttogásba mélyedtek egymással. Most valami szentimentális hasonlatot mondhatott az ifju, mert mindketten a teljes pompájában ragyogó holdra néztek s a Blanka ajkán felcsendült egy ezüstös, csengő kacaj. Még nevetett Blanka, mikor a fiatalember hirtelen hozzáhajolt s megcsókolta a nyakát. Tehetetlen

dűvel szorult össze a Balogh István keze, de nem volt annyi ereje sem, hogy megmozduljon. Ó, Blanka, Blanka, fohászkodott fel néma kétségbeesésében, csak most az egyszer légy a régi büszke hölgy, a megközelíthetetlen, a foltnélküli, . . . csak most az egyszer mérd végig a te fagyos, megsemmisítő tekintetteddel ezt a ficsurt itten, aztán hagyd itt leforrázva, megsemmisítve s én elfeledem, amit láttam, szolgád leszek, ugy köszönöm meg, hogy szivemnek legalább ezt az egy illúzióját nem ölted meg . . . !

Blanka ijedten rezzent össze a csókra, hirtelen hátra nézett, vissza a szoba felé, hogy nem látta-e meg valaki? Aztán negédes nevetéssel legyintette meg a merész szivvadász arcát.

— Vigyázzon, maga oktondi, még valaki meglát . . .

Egy világ dőlt össze a Balogh István lelkében. Egy világ, vagy egy élet? Amiért ellopta halálraitélt életét a kórházból, amiért

utolsó erejét megfeszítve idevászorgott, minden reményét, hogy a hátralevő pár hónapot legalább méltóvá tegye az elkerülhetetlen elmúláshoz . . . most minden-minden összedőlt, porrá lett, megsemmisült. Felnyögött keserű, kinos jajjal s azzal elengedte a veranda oszlopát. Elindult imbolygó, vászorgó lépésekkel ki, kifelé ebből a sodomájából nyomoru éltének. Azok ott a verandán rémülten riadtak össze, sikolyukra összeszaladt az egész társaság, ugy bámulták azt a rozoga vázat, találgatva, tolvaj-e, kísértet-e, kóbor szegénylegény-e?

A ház asszonya kikiáltott erős, parancsoló hangján, de amiben egy kis rémület is rezgett:

— Eresszétek el a kutyákat! Hallottátok? Eresszétek el a kutyákat!

III. FEJEZET.

Amikor Balogh István magához tért, a nap lángsörényü paripái már messze fentrobogtak

a mennyboltozaton. Szépmetszésü becsületes férfiarc hajolt István felé s aggódva kérdezte: „Jobban érzed magad?”

— „Hogy kerültem én ide? — révedezett Balogh, szétnézve a kicsiny, de tiszta szobában és a hófehér ágyneműn, amelyen feküdt. Ébredező öntudatában kezd ismerőssé válni a feléje hajoló férfi arc. Igen, semmi kétség, ez Varga Ákos régi barátja, a falu unitárius papja.

— Almásról jöttem hazafelé — felelte a pap — s ott találtunk a határban egy árok szélén. A kuria bizony elhagyatott, oda nem vihettelek, de aztán nem is jó lázas főve. egyedül lenni: Inkább idehoztalak hát hozánk, maradj itt, míg egy kissé összeszeded magadat. Katica meg én majd hamar lábraállítunk, ne busulj.

— Engem... lábra? — a beteg szomoruan mosolygott. — Küldj csak engem haza pajtás, mert még itt halok meg a nyakadon

— Gyerekbeszéd — próbálta vigasztalni

a pap — a Balogh familiában még eddig senki sem halt meg a hetedik X előtt, ha csak nem a csatatéren.

— A csatatérről még lehet visszatérni, de arról a mezőről, amelyen én harcolok, minden, de minden lekaszáltatik... Lekaszáltatik, de nem lesz belőle áldás, másokat tápláló, éltető kenyér, hanem csak giz-gaz és konkoly, mely aratás után a tűzre kerül.

Fáradt lemondás hangzott ki a szavából, melyeket a láz fellengzőssé formált.

Csinos, tizenkilenc-huszesztendős leányka perdült be most az ajtón, megjelenésével mintha a szoba is egyszerre megvilágosodott volna, s a halál réme riadtan tért engedett.

— Megismered még Katicát? — kérdezte a pap. — Mikor te elmentél, még iskolás leányka volt Katica, azóta nőtt így meg, hogy hazakerült.

— Katica! — Balogh István lelkében szénaillatu, zöld mezők tűntek fel, ahol valamikor együtt játszadoztak Katicával, királyt

és királynét, szolgát és szolgáléányt, boldog gyerekkorukban.

— Istenem, Katica, hogy megnőtt... és hogy megszépült...

— Persze, már bókol — kacagott Katica, s kacagása nyomán mintha ezüst csengettyük verődtek volna össze a napsugárral.

S ebből a napsugárral ütött csengettyühangból mintha a Balogh István megcsalt, kiábrándult lelkébe is átömlött volna valami. Valami, nem sok, de elég arra, hogy azokra a sápadt ajkakra kicsaljon egy mosolyt. Vidám beszélgetésbe merültek, alig vették észre, hogy a délelőtt eltelt, s delet harangoztak.

— Istenem, — riadt fel Katica — dél van s az ebéd még sehol. Az az ostoba Sári eddig biztosan odaégette a paprikás csirkét, pedig meghagytam, hogy jól vigyázzon reá...

— Paprikás csirkét?! — szólt bele a bátyja. — Nem hozol bizony te semmiféle paprikás csirkét! Jó pohár tejet ide, meg vajás kenyeret, az kell az embernek, ha

olyan cigánybőrben van, mint az a Pista-pajtás.

Hanem Balogh István nem hallgatott az okos szóra. Hadd kóstolja meg mégegyszer azt a jó, igazi paprikás csirkét, aztán... (ugyis még csak egy félév az élet, vagy talán annyi sem, gondolta magában!) Katica kiszaladt a csirkét elkészíteni, a két jóbarát meg egyedül maradt. Balogh István nem bírta tovább, kellett, hogy megossa valakivel rettenetes titkát. Elmondott mindent, az orvosok véleményét, szándékát, hogy azt a fél-évet legalább kihasználja, csalódását abban, akit a legjobban szeretett, s üres, kifosztott lelkét, mellyel most nem tudja: mit csináljon!

Varga Ákos résztvevő lélekkel hallgatta végig, bizony, még a szeme is megfényesedett, a hangjára is fátyol ereszkedett, mire barátja vallomását befejezte.

— Jó az Isten, meglásd, megsegít az Isten! — csak annyit tudott mondani.

— Az Isten! ? — Balogh István fakó ábrázatán keserű mosoly szaladt végig. — Persze, te pap vagy, neked kötelességed hinni benne, de én... Van-e Isten egyáltalán, s ha van, törődik ő velünk? Ki tudja? Senki. Én nem hiszem, hogy...

— „Megállj!” — vágott szavába Varga. — Ne vétkezz!

— Ne vétkezzek?! Vétek-e, ha valakinek a háza ég, s megkérdezi: ki gyújtotta fel? Vétek-e, ha valakinek a szívébe tört döftek, s haldokolva szétkeres a szemével: ki tette azt? Lázadozunk, mert éget a kétség, mert a halál küszöbére értünk, s nem látjuk értelmét annak, ami elmúlt, sem célját annak, ami eljövend.

Pár percig csend volt a szobában, azután megszólalt a pap.

— Akarod, hogy őszintén feleljek kérdéseidre? Lehet, hogy fájni fog az őszinteség, de — hiszem — meggyógyítja kételkedésedet...

A beteg ember fáradtan legyintett a kezével.

— Meggyógyítani? Lehet. De fájni nem fog. Nincs már mi fájjon, minden, de minden, amit csak szerettem valaha, elmúlt, porrá lett, megsemmisült. Amit pedig az ember nem szeret, nem okozhat a szívnek fájdalmakat...

A tiszteletes elmerengett egy pillanatra, majd, mintha csak önmagának beszélne, megszólalt lassan, gondolkozón.

— Kinek van joga számon kérni? Kinek van joga kérdőre vonni? Az, aki adott valamit, aki anyagi kincseit, vagy lelki értékeit valakire reábizta, az számon kérhet, és kérdőre vonhat. Mit adtál te az Istennek, amit számon kérhetnél tőle? Mit bízál te az Istenre, amiért kérdőre vonhatnád őt? Amíg az életnek csak mosolyai voltak számodra, addig te gögösen élvezted ezeket a melengető, szent mosolyokat. Amíg erőd és jószerencséd minden széppel és jóval kecsegte-

tett, addig te gondtalanul herdáltad a jelent, várva az eljövendő még-jobbakat. Eszedbe sem jutott, hogy Őhöz fordulj, hogy megköszönd, vagy hogy hálát adj, vagy hogy feles javaidból juttas azoknak, akik kevésbé voltak szerencsések. Hanem, amikor beborult feletted az ég, akkor számonkérsz. Számonkérsz? Mit? Aki nem adott soha, annak nincsen mit számonkérnie. Ellenben adott tenéked az *Isten!* Adott mindenekelőtt egy szép életet. Beleszülettél egy családba, melynek multja és jelene egyaránt tiszta volt és dicsőséggel teljes. Szüleid voltak, akiket csak szeretni és tisztelni tanulhattál. Neki indultál egy életnek, melynek szebbnél-szebb ígéretei rejlettek méhében. Itt volt ez a falu, melynek apraja nagyja tefeléd nézett, mint megszokott és szeretett vezetőjére. S mit csináltál te ezzel az élettel? Hogyan kezelted a rád bizott talentumokat, életed szép ígéreteit? Nem voltál rosszabb mint annyi más fiatal társad, akik vadásztak, mulattak,

szerekeztek és legénykedtek vég nélkül. Nem voltál rosszabb, de vajon jobb voltál-e? Valamelyik vadászaton, talán önhibádon kívül, meghütötted magadat, mely aztán a tüdődre ment. Gondoltál-e arra egy pillanatig is, hogy ez az élet, amely veszélyben forgott, nemcsak a tied, hanem az Istené is, aki azt neked adta? Próbáltad-e védeni, próbáltál-e mértékletesebben élni? Ugye hogy nem? Csak akkor mikor már veszélyesebbé vált a betegséged, csak akkor mentél a szanatóriumba, hogy ott mások vigyázzanak arra az életre, amelyre temagad vigyázni nem tudtál. Volt egy menyasszonyod is. Mivel nyerted meg magadnak? Azzal-e, hogy kutattad lelkének rejtélyeit, hogy megpróbáltál a te lelkedből valami olyant adni, amilyen másnak nem volt, valami olyan mély érzést, valami olyan mély hitet, valami olyan mély szerelmet, amilyennel egyik barátod sem mérközhetett? Én azt hiszem, hogy amivel te őt menyasszonyoddá tetted, az nem ilyen

lelki fegyver volt, hanem inkább azok a rendes udvarlási módok, amivel a legtöbb ember egyformán próbál. Valószínűleg éjjeli zenét adtál neki, bemutattad a legjobb tehetséged szerint lovagló tudományodat, hajnalig táncoltál vele, vagy vadászatra vitted magaddal, hogy gyönyörködjék ügyességében, mikor védtelen állatokat halomra löttél. Csodálkozol-e, hogy amikor jött valaki más, aki éjjeli zenét adott, táncolt és legénykedett, talán ügyesebben mint te, akkor a menyasszonyod elfelejtett téged? Én nem a menyasszonyodat védem, én téged vádollok.

Fáj-e már amit mondok? Érzed-e, hogy eltékozoltad az életedet, s nem hogy te kérhetnél számon valamit is az Istentől, hanem még inkább neked kell rettegned az Ő nagy számonkérésétől. Nem gondoltál-e arra, hogy ez a te nagy leromlásod, csalódásaid, reményeid rombadülése, talán maga ez a nagy megpróbáltatás és ez a félév, ami... hogy már ez maga a számonkérés? Talán így

kérdez téged az Isten, mert hiszen Ő nem szavakkal beszél, és nem prédikációkkal kér számon. Vajjon mit fogsz *te* felelni az Ő számonkérésére? Azzal iparkodsz-e kibujni a felelősség alól, hogy Őt vonod felelősségre? Rossz politika, hidd el. Aki Istent akarja megcsalni — magát csalja meg.

Egy percig elhallgatott, talán várta, hogy feleljen valamit ezekre a vádakra a másik. A beteg azonban lezárt szempillákkal feküdt az ágyon, kezei mellén keresztbe téve, azt hihette volna az ember, hogy halott, ha nem hallik pihegő, nehéz lélekezete. A pap felhevült arcán valami szelid meghatottság tünt fel.

— Igen kemény voltam, Pista? — kérdezte lágy, testvéries hangon. — Talán nem kellett volna szemedre vetnem dolgokat, melyek már úgyis mind a multéi és megváltoztathatlanok. Ám éppen ez az, ahova elakarok érni, hogy azok a dolgok ugyan csakugyan elmúltak már, de mégsem hiábavaló róluk

beszélni. Vigasztaljalak téged? Mit ér neked minden vigasztaló szó, ha vissza nem tudom adni azt, amiért élni érdemes, az élet célját. Olyan ez a te eseted, hogy akár prédikációba lehetne foglalni. Olyan ez a te eseted (s itt a pap arca valami tulvilági, fanatikus fénynyel csillant meg), hogy térden állva kellene, nem is köszönetet, hanem hálát adnod Istennek, amiért emigyen számadásra vont. Most még fiatal vagy, előtted az élet — mert nem hiszem én, hogy csak egy félév lenne az, ami hátra van —, most még újra kezdheted. Én hiszem, hogy újra kezdheted. Hidd te is, és meglásd, élni fogsz. Minden lehetséges annak, aki hisz.

A pap elhallgatott s utána mély csend nehezedett a szobára. A megilletődött lelkeken átsuhant fenséges pompában az Isten. Lassan, komolyan, ragyogó könnycsepp szivárgott a Balogh István lezárt szempilláira s végig szaladt az arcán. Le, a szive felé. Hanem a beteg nem szólt egy szót sem.

Nagyobb ur szava hangzott most választ sem várón, meggyőzően. Isten beszélt egy hulló lélekkel. Balogh István mély csendben figyelt e szavakra s meghatottan.

IV. FEJEZET.

Két nap telt el, Balogh István meggyőrt lelkének két sulyos esztendő. E két nap alatt egyre tépelődött. Barátja szavai új lángokat gyújtottak a lelkében, melyek eddig ismeretlen érzéseket lobbantottak lángra, amelyek fájtak s mégis melegítettek jólesően. A pap és Katica mindent megtettek, hogy felvidítsák a beteg embert, ami meglehetősen mértékben sikerült is nekik. Azalatt az idő alatt, mikor együtt voltak, a betegnek vidám rózsák nyiltak az arcán s el-elmosolyodott Katica élénk megjegyzésein. Amikor azonban egyedül maradt, átadta magát kinzó és mégis felemelő, melegítő gondolatainak.

A harmadik nap délutánján ép mély, üdítő

álomból ébredt, mikor a szomszéd szobából halk beszélgetés ütötte meg a füleit. A pap beszélt és néha-néha vastagabb férfihang felelgetett neki vissza. Balogh István eleinte nem igen törődött a beszélgetéssel, de aztán unalmában odafigyelve, tisztán kezdte kivenni a halkán folytatott beszélgetést.

— Ugy van biz' az, tiszteletes ur — mondotta a vastagabb férfi hang —, bizony kellene ez az otthon. Tegnap is épen elbeszéltük Benedek sógorral, hogy mennyivel nyugodtabban dolgoznánk a mezőn, ha tudnók, hogy gyermekeinkre valaki otthon vigyáz. Hiszen, mitagadás, bizony az asszonynépre is szükség van sokszor s ilyenkor azt se tudjuk, hova tegyük az apróságokat. Hanem hát pénz, az nincs, vagy ha van, nem nagyon mutogatja magát s helyiség sincsen...

A tiszteletes válaszolt valamit, de hogy mit, Balogh István nem tudta kivenni, mert nagyon halkán beszélt. Így hát a társalgásból csak ennyi jutott tudomására. Elgondol-

kozva hevert az ágyán egy darabig, majd egy eszme ötlött fel előtte, mely először mély ráncba húzta a homlokát, majd megelégedett derüt vont arcára.

Hirtelen felkelt az ágyból, tétova, gyenge mozdulatokkal ruhája után nyult s nagy ügyel-bajjal felöltözött. Bizony gyenge volt nagyon, de valami nem engedte az ágyban maradni. Tétova lépteivel megindult s egyszer csak ott állott a meglepett tiszteletes előtt a másik szobában.

— Milyen otthon felállításáról beszélgetetek? — kérdezte Balogh minden más kérdezősködést megelőzve.

— Egy napközi otthon felállításáról volt szó, — felelte a tiszteletes, ki nem akarta felizgatni a beteget megdöbbenése észrevételével, — hol gyerekeinket elhelyezhessük, míg a felnőttek mezőre járnak munkaidőben. De már azt hiszem, tárgytalan is ez a tervezgetés, mert nem tudjuk előállítani a hozzá szükséges anyagi eszközöket...

Balogh Istvánnak tűz lopózott az arcára, a szemei csillogtak s egész lényén valami nagy elhatározás melegítő, lobogó hatása látszott.

— Én megadok hozzá mindent, ami csak kell. — Mondta s aztán hozzátette az elámult és rájabámuló férfiak hallgatása közben. — Legyen ez az otthon Isten előtt az én eddig eltékozolt életem bocsánatkérése.

Senki sem válaszolt szavaira, csend lett. Kis idő múlva felállott a kurátor, mert az egyházközség kurátora volt a vastagabb hang tulajdonosa s odalépve Balogh Istvánhoz, őszinte hangon mondta neki: Isten is megfogja áldani ezért az elhatározásáért. Ő köszönje meg, ha mi nem tudjuk elég szépen megköszönni . . .

Egy hét múlva szorgos munkálkodás kezdődött a régi Balogh portán. A nagy udvar egyik sarkában állott a kasznári lak, gazda nélkül, mert már régen nem folyt itt igazi gazdálkodás. A megkopott épületet most ki-

javitották s a szobákat lakható állapotba helyezték. Balogh István, mintha semmi baja sem lett volna, egész nap ott időzött a dolgozók között. Tanácsolt, bátorított, rendezkedett, mintha egész életében egyebet sem tett volna, mint napközi otthonokat rendezett volna be falusi gyerekek számára. Nem telt bele három hét s az új napközi otthon megkezdte működését. A kihalt porta megnépesült, vidám, hancurozó gyerekhad lepte el minden szegletét s míg csak a nap le nem ment s a munkából megtérő szülők haza nem vitték gyermekeiket, Balogh István ott ténfergett a játszó gyerekhad körül egész napokon át. El-elnézte vidám mókáikat, élet-erős, viruló arcocskáikat s az ő fakó, beesett arcára is új szín gyült a tavaszi napsütésben. Katica volt az otthon melengető napsugara. Senki sem tudott úgy bánni a gyerekekkel, hirtelen támadt vitákat úgy elintézni, a játékban megsebzett lábakat bekötözni, mint ő.

És így munkában, vigságban, napsütés-

ben és hirtelen jött elkomolyodások árnyékai-
ban három szép hónap elszaladt . . .

V. FEJEZET.

Megujult az egész Balogh porta. Mintha egy tündérmű végig húzta volna aranyfátyolát az egész régi, roskatag kurián, úgy megváltozott minden. S nem is drága városi pallér vagy kőmives-had cselekedte ezt a nagy változást. Onnan telt ki az egész a faluból. Adósságot sem kellett felvenni a nagy átalakításokra. Kített kevésből. Igaz, hogy csak meszelt falai lettek a régi udvarháznak, de lám, ki hitte volna, hogy így még jobban mutat! A kert sem raffinált városi kertész remeke s nem disznövények diszítik, hanem karalábé, hagyma, murok, mert hiszen a napközi otthon vidám gyermeksergének ültetése, gondozása alatt készült. Kell a zöltség, mert ebédet minden gyerek ott kap, mikor az iskolából hazatér.

Egyszóval semmi sem drága, semmi sem fényűző s mégis olyan lelket gyönyörködtető lett minden a Balogh portán rövid négy hónap alatt.

Balogh István kint ült egy nap úgy, mint a másikon az oszlopos, magas verandán, onnan szemlélve a falut, meg a játszadozó gyerekeket. Az áldott nap tele kévekben ontotta sugarait a beteg megsápadt, halvány arcára, mely mintha szinesedni kezdett volna az utóbbi időben. Általában nem sok oka volt panaszra Balogh Istvánnak. Gyenge volt az igaz, de egyébként semmi más baja nem volt. Evett jóízűen, mint egy farkas, ami nem is lehetett volna másképen, hisz a tiszteletesék házánál kosztolt, melynek nem kisebb művész, mint Katica, volt a szakácsnője. Nem enni, annyi lett volna, mint halálosan megsérteni ezt a napsugárból és jókedvből összeszőtt, aranyos boszorkányt; megsérteni pedig dehogy is akarta volna Balogh István. Egyedül a lelkén rágódó sej-

telem okozott kellemetlen órákat és annak a fél-
évnek, azaz most már csak pár hónapnak a tu-
data, amely után mindennek vége fog lenni. Ha-
nem hát, ilyen az ember! Mindent megszokik,
mindenhez hozzátörődik, még a halál gondola-
tához is. Utóbbi időben Balogh István megszűnt
aggódni az életéért s ha néha felhő borult az
arcára, az inkább az eljövendő bizonytalanság,
mint a haláltól való félelem miatt támadt.

Egyik nap, szép napsugaras délelőttön,
kocsizörgés zavarta fel álmodozásából. Városi
bérkocsi hajtatott be az udvarra s egy ismerős
arcu férfi tartott feléje nemsokára. Elgondol-
kozott: hol is látta csak ő ezt az arcot?
Nem emlékezett. Ezalatt az ismeretlen feljött
hozzá s ismerősként üdvözölte.

— Nem ismer még? — kérdezte.

— Bocsásson meg, kérem, az arca nagyon
ismerős, de a neve nem jut eszembe.

— Dr. Bogáti vagyok, az Unió Tüdő-
szanatórium orvosa. Többször segédkeztem
a főorvos urnak az ön kezelésénél...

— Ön az? ... — Balogh Istvánban kel-
lemetlen emlékek támadtak fel.

— Ön nem felelt leveleinkre s mi már
nem tudtuk, hogy mit gondoljunk, olyan hir-
telen hagyott ott minket. Most erre jártam,
a szomszéd faluban volt dolgom s gondol-
tam, benézek ide is, megtudni, hogy van...

— Köszönöm, amint látja, meglehetősen
jól... Nem panaszkodom, mert nincs is
miért... Nem érzek fájdalmakat s a vég,
ha jön, így visz el, nyugodtan, fájdalom nél-
kül és jókedvűen.

— A vég? Nem úgy néz ki ön, mint
egy haldokló... Van láza?

— Bizony én nem mértem már több,
mint egy hónapja...

A doktor elővette az óráját s mérni kezdte
a beteg pulzusát.

— Szinte hihetetlen — mondta végül. —
Alig van valami hőemelkedése... Uram, önnel
csoda történt...

Mégnézte még egy kissé innen és onnan,

meghallgatta a hátán, a mellén s aztán komolyan ránézve, így szólt:

— Balogh István, jöjjön ön be hozzánk mégegyszer. Én garantálom önnek, hogy másodszor, mint egészséges ember fogja elhagyni a szanatóriumot.

És a csoda megtörtént. Amit nem hittek az orvosok, nem reméltek talán még a tiszteletesék sem, bárhogyan biztatták is nemes lélekkel barátjukat s amire Balogh István még gondolni sem mert, az bekövetkezett. Egy szép napon egészségesen, ha gyöngén is kissé, Balogh István másodszor is megérkezett a kis faluba. Most azonban nem kellett gyalog, magánosan kóborolnia az országuton. Egész küldöttség fogadta az állomáson s a Napközi Otthon vidám gyermekei virágot szórtak lábai elé, amint a vicinális lépcsőjéről az állomás földjére lépett. Ott voltak a falu notabilitásai is, a tiszteletessel és a kurátorral együtt és — igen — ott volt Katica is, hogy melegen, majdnem —

vagy nem is „majdnem“? — könnyekkel telt szemekkel üdvözölje a haláltól visszaváltott embert. S aztán a magas, sárga futókocsin véletlenül ép Katica és Balogh István kerültek össze, amint az állomásról befelé hajtottak. Sokáig némán ültek egymás mellett, míg egyszer csak megszólalt Balogh:

— Olyan ez az egész, mint egy tündérmese...

Alvégi Kovács János házavégénél még ezt is hozzátette:

— ... És ennek a mesének maga a tündére, Katica...

Már a frissen meszelt Otthon falai is látszottak, mikor Balogh István tovább füzte a gondolatát:

— Katica, lenne maga az én jótékony tündérem egy egész életen keresztül?...

* * *

Balogh István lett a legbuzgóbb templomjáró a faluban. Nem győzte eléggé köszönni

az Istennek azt a csodálatosan nagy jóté-
ményt, hogy őt egy élettől, egy új élettől,
igy megajándékozta. S talán az is, hogy
egyik vasárnapon másodmagával, Katicával
a karján s vidám násznéppel együtt járult
az Urnak házába, talán az is csak azért
történt, hogy így többedmagával adhasson
hálát az Urnak, aki nagy, aki hatalmas, de
mindenekfölött szerető Édesatyja . . .